

Referaten.

RUBRIEK 3. Houtteelt (waaronder biologie der houtgewassen, systematiek en zaadteelt).

Iets over ebbenhout. Ir. F. K. M. Steup. Tectona 10, 777—780, 1936.

Aan de hand van een artikel van Prof. Aug. Chevallier: „sur l'origine des ébènes commerciaux de l'antiquité, du XVIIe-XVIIIe siècle et de l'époque contemporaine" in de revue de botanique appliquée et d'agriculture tropicale (1934 nr. 159) wordt nagegaan welke boomsoorten het echte en het valsche ebbenhout hebben geleverd. Er blijkt een dusdanige roofbouw te hebben plaats gehad, dat de meeste soorten zoo goed als verdwenen zijn. De eenige landen, die nu ebbenhout in behoorlijke hoeveelheden leveren, zijn Ceylon en Celebes. Het eerste land levert het zwarte ebbenhout en het tweede land het gestreepte ebbenhout, welke laatste via Japan ook in Nederland komt en daar bekend is als echt Koromandel ebbenhout. De aanwijzing wordt gegeven, om op Celebes het ebbenhout voor uitroeien te bewaren door het regelmatig aan te planten en de bestaande natuurlijke verjongingen te verzorgen.

F. W. S.

Arbeitsgemeinschaft zur Erforschung der Sudetenlärche. Sudetendeutsche Forst- und Jagdzeitung, 12. 186. 1936.

Voorzitter: Herr Forstrat Ing. Ernst Simon (Freudenthal).
Hoofddoel is het winnen van zaad van zuivere sudetenlariks. v. H.

Kultuurproeven met wildhoutsoorten in Gadoengan. Ir. H. W. Japing en Oey Djoen Seng. Tectona 7/8, 509—558, en 9, 651—701, 1936. Korte mededeeling boschproefstation 55-V en VI. Zie referaten Nederl. Boschbouw tijdschrift 3, 103; 6, 219 en 9, 352—354, 1936.

Lagerstroemia speciosa Pers. (Lythraceae), woengoe. Deze boomsoort heeft een goed aanpassingsvermogen, wat den bodem betreft, doch verlangt voor een gunstige ontwikkeling diepen, vruchtbaren, vochtigen grond. Op slechte (ook moerassige) gronden bereikt de kroon geen behoorlijke afmetingen en heeft de boom een zeer slechten stamvorm. De groei is zelfs op goeden grond niet snel. Onder scherm van sneller groeiende boomsoorten is de bijgroei geringer dan in zuivere kulturen, doch de stamvorm in het algemeen beter. De woengoe kan matigen schaduw goed verdragen en is dus voor vulhoutsoort in menging met sneller groeiende lichthoutsoorten geschikt. In den Oostmoesson staat de woengoe veelal kaal, maar het hout is van goede kwaliteit en staat in duurzaamheid en sterkte slechts weinig bij djati ten achter. Zuivere aanplant op groote schaal is in verband met den geringen houtbijgroei af te raden.

Manilkara kauki, Dubard = Mimusops kauki L. (Sapotaceae), sawo ketjik. Deze verlangt voor een goede ontwikkeling een fysisch gunstige grondgesteldheid. Hij groeit wel op eenigszins ziltige, doch niet op modderige gronden. De houtbijgroei is gering. Het hout is van zeer goede kwaliteit, het is fraai meubelhout en het wordt voor bijzondere doeleinden boven andere houtsoorten verkozen. Aanplant op beperkte schaal is wel aan te bevelen.

Melia Azedarach L. (Meliaceae), mindi. Deze eischt voor een flinken

groei goeden grond en een groote standruimte; zonder een behoorlijke tusschenplanting is de boom niet geschikt voor aanplant in zuivere kulturen. Hij verdraagt geen schaduw. De omloop kan in verband met den snellen groei betrekkelijk kort zijn. De houtopbrengst op goeden grond is tamelijk groot. Het hout is van geringe waarde, doch geschikt voor pakkisten. Andere boomsoorten zijn om de geringere eischen, welke zij aan den bodem stellen en om de grootere houtproduktie voor dit doel meer aan te bevelen.

Parkia biglobosa Benth = *P. Roxburghii, Don.* (Leguminosae), Kedawoeng. Deze boomsoort stelt geen hooge eischen aan den bodem. Het is een lichthoutsoort, die voor een gunstige ontwikkeling een groote standruimte vereischt. In zuivere kulturen is een goede tusschenplanting noodzakelijk. Het hout is van geringe kwaliteit. Aanplant van deze boomsoort moet worden afgeraden.

Peronema canescens Jack (Verbenaceae), djatisabrang. Deze stelt matige eischen aan den bodem, doch groeit niet op fysisch slechte gronden. De bijgroei is zelfs op goeden grond betrekkelijk langzaam. Het hout heeft een matige waarde. Aanplant op grootere schaal moet worden ontraden.

Planchonella nitida, Dubard. (Sapotaceae), badoet. Deze stelt geringe eischen aan den bodem. Het is een snelle groeier, zelfs niet op goeden grond. De stamvorm is goed; het hout is echter van geringe waarde. Aanplant van deze boomsoort moet worden afgeraden.

Protium javanicum, Burm (Burseraceae), trenggoelon. Deze boomsoort vereischt voor een behoorlijke ontwikkeling matig goede gronden. De stamvorm en vertakking zijn gewoonlijk niet fraai, maar kunnen door een goede technische behandeling wel verbeterd worden. De groeisnelheid is matig. Het hout heeft een geringe gebruikswaarde. Aanplant op groote schaal van deze boomsoort moet ontraden worden.

Pterocarpus indicus, Willd. (Leguminosae), sonokembang. Deze verlangt voor een gunstige ontwikkeling een matig goeden, niet te drogen grond. De boom kan niet veel schaduw verdragen. De stamvorm is over het algemeen slecht, maar kan door technische maatregelen wel verbeterd worden. Het hout wisselt sterk in soortelijk gewicht, kleur en technische eigenschappen. De aantasting door een bladmincerruptje kan de groei sterk belemmeren. Aanplant van deze boomsoort op beperkte schaal is aan te bevelen.

Pterospermum javanicum, Jungh. (Sterculiaceae), bajoer. Deze boomsoort stelt geen hooge eischen aan den bodem; op betere gronden is de groei snel. Het hout wordt in het algemeen gewaardeerd. Aanplant van deze boomsoort op beperkte schaal kan worden aanbevolen.

Schleichera oleosa, Merr. (Sapindaceae), kesambi. Deze stelt geringe eischen aan den grond. De houtbijgroei is gering, ook op goeden grond. Het hout komt voor timmerhout niet in aanmerking, doch is uitstekend brandhout en levert ultmuntende houtskool. Aanplant in zuivere kulturen zal tengevolge van den geringen bijgroei vermoedelijk niet renderen. Als schaduwverdragende, langzaam groeiende boomsoort met gunstige, diepgaande beworteling, kan de kesambi als vulhout worden aanbevolen en evenzoo voor bodembedekking in kulturen van sneller groeiende lichte houtsoorten op niet te slechte gronden.

Sterculia foetida L. (Sterculiaceae), Kepoh. Deze boomsoort heeft een goed aanpassingsvermogen wat den grond betreft; voor een gunstige ontwikkeling verlangt hij beteren grond met voldoende vochtgehalte. De jeugdgroei is snel, die spoedig minder wordt. Het is een lichthoutsoort, die voor goeden groei een ruimen stand vereischt; waarbij tijdig dunnen van veel belang is. Een zuivere aanplant verwildert sterk, tenzij een schaduwgevend tusschen- of onderplanting aanwezig is. De houtproduktie is matig en de bruikbaarheid van het hout is gering. Aanplant van deze boomsoort moet worden ontraden.

Swietenia macrophylla, King. (Meliaceae), grootbladige mahonie. Deze boomsoort is uit Midden-Amerika afkomstig en werd in 1888 via den botanischen tuin te Calcutta voor het eerst op Java ingevoerd. Hij stelt

zeer geringe eischen aan den bodem en is daardoor bij uitstek geschikt voor beplanting van slechte gronden. De grootbladige mahonie groeit nog bevredigend op gronden, waar de meeste andere boomsoorten mislukken. Slechts zeer ondiepe drassige gronden zijn voor aanplant met grootbladige mahonie niet geschikt. Deze soort wordt soms aangetast door top- en twijgboorders en heeft te lijden van bastvraat door eekhoorns, welke beide ernstige schade kunnen veroorzaken. De grootbladige mahonie is verder gevoelig voor aantasting door wortelschimmel. Het hout is matig zwaar en een geschikt werkhout, maar alleen bruikbaar onder dak.

Swietenia mahagoni, Jacq (Meliaceae), kleinbladige mahonie. Deze boomsoort is uit Midden-Amerika afkomstig en werd in 1870 voor het eerst op Java ingevoerd. Zij stelt zeer geringe eischen aan den bodem en groeit ook op periodiek natte gronden. De kleinbladige mahonie heeft neiging tot zware takvorming en is onderhevig aan verschillende ziekten en plagen, waarvan top- en twijgboorders en bastshade door eekhoorns wel de ernstigste zijn. Om die reden moet aanplant op zeer slechte gronden worden ontraden. De eigenschappen van het hout komen ongeveer overeen met die van de grootbladige mahonie.

Terminalia belerica, Roxb. (Combretaceae), djoho. Deze boomsoort stelt matige eischen aan den grond. De houtbijgroei is matig, de stamvorm is zeer gunstig; het hout is weinig duurzaam en te zwaar voor kisten. De vruchtdracht (looi-materiaal) is in gesloten aanplant zeer gering. Aanplant op groote schaal van deze boomsoort moet worden ontraden.

Toona sureni, Merr. = *Cedrela febrifuga*, Bl. (Meliaceae), soeren. Voor een gunstige ontwikkeling stelt deze boomsoort vrij hooge eischen aan den grond; ook wat betreft het vochtgehalte. De soeren verdraagt in de jeugd matige schaduw, maar heeft op ouderen leeftijd volop bovenlicht en voldoende kroonruimte noodig voor een behoorlijke ontwikkeling. Deze boomsoort heeft in de jeugd gewoonlijk zeer veel last van top- en twijgboorderbeschadiging en de groei kan door deze plaag ernstig belemmerd worden. Het hout is nogal variabel, het trekt en krimpt in het algemeen sterk; de duurzaamheid is tamelijk gering. Aanplant op groote schaal is niet aan te bevelen.

Vitex heterophylla, Roxb. var. *undulata*, Clarke (Verbenaceae), Ketileng. Deze boomsoort stelt geen hooge eischen aan de vruchtbaarheid van den grond; zij kan tamelijk veel schaduw verdragen. De stamvorm (gleuven) en vertakking zijn in gemengde kulturen onder lichtscherm beter dan in zuivere aanplantingen. De groei is matig snel, doch de werkhoutopbrengst is vaak gering, door het voorkomen van diepe gleuven in de stam. Het hout is van matige kwaliteit. Aanplant op groote schaal moet worden ontraden. Wel is de ketileng als tusschenplanting bruikbaar bij sneller groeiende lighthoutsoorten.

Vitex pubescens, Vahl. (Verbenaceae), laban. Deze boomsoort stelt zeer geringe eischen aan den bodem; de groei op slechte gronden is langzaam en ongelijkmatig. Onder gunstige omstandigheden is de groei tamelijk snel. Laban kan niet veel schaduw verdragen; de stamvorm is gewoonlijk slecht. Het hout is sterk en duurzaam, krimpt en scheurt weinig. Aanplant op groote schaal van deze boomsoort kan niet worden aanbevolen.

F. W. S.

RUBRIEK 4. Boschbescherming (waaronder natuurbescherming en jacht).

Kulturschädlinge nach Forleulenfrasz. F. Schwerdtfeger. Z. f. F. u. Jw. 12, 653—660, 1936.

In het Forstamt Waitze, Bezirk Schneidemühl, werden van 5905 ha dennenbosch er 4160 kaalgevreten, geveld en herbeboscht met grove den. De velling geschiedde in de jaren 1926 en '27 met een totale massa van 316000 m³. Hierdoor ontstond een ongunstige leeftijdsclassenverhouding,

waarbij de klasse 1—20 jaar was vertegenwoordigd met 80% van de oppervlakte van het Forstamt.

Een gevolg van deze geweldige herbebossing in een kort tijdsbestek, was het optreden van schadelijke insecten, waarvan als eerste genoemd wordt *Brachyderus incanus*, die tamelijk veel schade aanrichtte. De grootste schade eufus berokkendende de dennenlotrups en -knoprupen en voorts *Lophyrus rufus*, de roode dennenbladwesp. Tenslotte noemt hij nog het optreden van de wortelzwam, *Polyporus annosus*.

Hij laat een waarschuwend stem hooren tegen de bebossing van eensoortige gelijkbejaarde opstanden op groote oppervlakten. W. B.

Onderzoekingen over Armillaria mellea (Vahl) Quel. Dr. H. van Vloten. Fungus. 2, 20—23, 1936.

Van Vloten bespreekt — in een voordracht voor de Mycologische vereeniging — zijn onderzoekingen op het Laboratorium voor Mycologie en Aardappelonderzoek te Wageningen met *Armillaria mellea* (Vahl) Quel. Deze betreffen vooral het nagaan van de zeer polyphage zwam op physiologische rassen en variëteiten; op verschillen in pathogeniteit. De proeven werden voornamelijk genomen op aardappel, daar die op boomen, waarvoor meest groveden werd gebruikt, zeer lang duren. Een belangrijke waarneming was, dat voor de infectie rhizomorphen noodig zijn en dat het vermogen om rhizomorphen te maken bij de verschillende isolaties zeer ongelijk is gebleken. Bij de verschillende cultures, zoowel op kersenagar als op gesteriliseerd hout, werden groote verschillen in groei opgemerkt, terwijl uit de verschillen in infecteerend vermogen blijkt, dat men rassen zal kunnen onderscheiden. Hierbij zal men echter niet kunnen spreken van een eikenras of bijvoorbeeld een naaldhoutras, want daarvoor zijn de daarin optredende onderlinge verschillen ook weer te groot. Een volgens de groei in te stellen groepeerings in bepaalde typen is dan ook alleen, onafhankelijk van de oorspronkelijke waardplanten, door te voeren. De constantheid dezer typen is tot nog toe zeer opvallend. Het onderzoek wordt inmiddels nog voortgezet. Een literatuuroverzicht en een aantal zeer goede foto-reproducties verhoogden de waarde van het geheel. F. B.

On to Victory. (Dutch Elmdisease). Editorial. American Forests. 11, 515, 1936.

Een krijgsroep voor de bestrijding van de iepenziekte in Amerika's Vereenigde Staten. Na het verbruik van 7 miljoen dollar is het door de „National conference on Dutch elm disease” noodig geoordeeld om in de komende 4 jaar elk jaar nog 3 miljoen dollar ter beschikking te krijgen, waarna dan de ziekte volkomen overwonnen zou zijn. Alleen lettende op de waarde aan hout van den aanwezigen opstand, wordt gezegd, dat de uitgave volkomen gemotiveerd is, daar voor de totale bestrijdingssom van 20 miljoen dollar een houtmassa met een waarde van 2 miljard dollar zou kunnen worden gered. Een en ander dringt ten sterkste, daar de fondsen, die thans beschikbaar zijn met 1 Januari 1937 zullen zijn uitgeput. In het door de ziekte aangetaste gebied bij New-York zou de waarde van de te redden opstand 250 miljoen dollar zijn. F. B.

Forestry and Floods in the Tennessee Valley. Edward C. M. Richards. American Forests. 11, 500—504 & 530, 1936.

Men kan haast geen aflevering van een Amerikaansch boschbouw-tijdschrift in handen krijgen of er staat iets in over de groote catastrofes die door de waterafvloeiing aan de ontboschte streken ten deel vallen. Gelukkig worden hiertegen langzamerhand hoe langer hoe meer in het geweer geroepen de C.C.C.-mensen: de werkverschaffing. Zoo ook is het onderhavige artikel hieraan gewijd en, zooals dit in American Forests gewoonlijk is, rijk geïllustreerd met de mooiste foto-reproducties.

Het is een van die problemen, zooals bij de verlaten akkerlanden in Christijnd in de Midden-Statens, zooals die cultuurverlaag van den grond in het groot in verstuuving is gegaan, die wij hier niet meer kennen sinds onze zandverstuivingen werden vastgelegd. F. B.

RUBRIEK 5. Boschexploitatie (waaronder technologie).

Skouturisme og Arbejdsloshedsleyre i de amerikanske Skove.
Sv. O. Heiberg, Dansk Sk. T. 9, 387—404, 1936.

De schrijver, professor van Deensche origine aan de universiteit te Syracuse U.S.A. geeft een uiteenzetting van de beteekenis der toeristen en werkkampen voor het bosch. De natuurreservaten en de bosschen in de Vereenigde Statens trekken voortdurend meer publiek. Teneinde deze belangstelling te bevorderen en aandrijvends het oponthoud in de bosschen mogelijk te maken, geeft het boschbeheer rijklijk gelegenheid tot kampeeren, terwijl ten behoeve van gezinnen houten huisjes ter beschikking worden gesteld. Uit den aard van de zaak brengt een en ander kosten met zich mede. Blijvende uitgaven voor de productiebosschen van geringe beteekenis, voor het ca 20.000 ha groote Palisade Park heeft men in verband met de nabije ligging van een groote stad niet minder dan 10 miljoen dollar besteed voor den aanleg van wegen, paden, kampen, badgelegenheden, skibanen en het maken van uitzichttorens. Tegenover deze uitgaven staan inkomsten voortvloeiende uit den huur van deze huisjes en de kampeergelden, welke inkomsten grooter zijn dan de geldopbrengst van het bosch als zoodanig, welke in 1934 voor alle natuurreservaten tezamen 1,5 miljoen dollar beliep.

Ten behoeve van de jeugdige werkloozen zijn in Amerika de z.g. C(ivilian C(onservation) C(orps) werkkampen gesticht. Voor het geval van boscharbeid berust de technische leiding van deze werkkampen bij het boschbeheer. De werkloozen, die in deze kampen worden opgenomen, mogen niet jonger dan 17 en niet ouder dan 28 jaar zijn. Zij ontvangen behalve kost, logies en kleeding 30 dollar per maand. Dit bedrag krijgen ze niet geheel in handen. Behoudens een zakgeld van 8 dollar wordt het aan de familie toegezonden of wel op een bank gebracht totdat zij het kamp verlaten. In de Vereenigde Statens zijn thans ca 2000 werkkampen met ieder ca 200 man. In 1935 werden in deze werkkampen niet minder dan 500.000 werkloozen opgenomen. Aan het hoofd van ieder werkkamp staat een commandant — in den regel een reserve-kapitein — bijgestaan door eenige luitenants of onderofficieren. De deelnemers verrichten al die soorten van werk, waarvoor geen technische routine vereischt is, als den aanleg van wegen en paden, het inrichten van kampen voor toeristen en hulp bij bergbeekbeteugeling. Voor zoover mogelijk worden zij ook gebezigd voor het maken van brandvrije strooken, het helpen bij plant- en dunningswerkzaamheden. In den tijd van 3 jaar zijn niet minder dan 200.000 ha woeste grond tot bosch ontgonnen, en 900.000 ha gedund. Ieder werkkamp met eigen smederij, timmermanswerkplaats, hospitaal, badhuis, leeszaal enz. vormt een gemeenschap op zich zelf. Het slagen van dergelijke werkkampen hangt blijkens de ervaring in de eerste plaats van den commandant en z'n assistenten af.

Evenals in de touristenkampen tracht men de belangstelling voor het bosch te bevorderen door het houden van voordrachten en enkele excursies. Den werkloozen wordt, indien gewenscht, ook onderwijs verstrekt.

De groote beteekenis van deze werkkampen schuilt niet in de daar verrichten arbeid, welke gewoonlijk dunderd uitvalt dan in het vrije bedrijf, doch in het behoud van de lichamelijke en moreele krachten van een groot deel der toekomstige generatie. L. G.

Uit den Volksraad: Begrooting voor het boschwezen voor 1937.
Tectona 7/8, 623—645 en 9, 723—731, 1936.

Er wordt begonnen met een samenvatting der uitgaven en inkomsten, waaruit blijkt, dat in totaal worden begroot:

personeele uitgaven	f 2.425.827
materieele uitgaven	„ 3.603.402
kapitaalsuitgaven	„ 210.405

Voor 1937 samen	f 6.239.634
Voor 1936 is uitgetrokken	„ 7.119.467

Aan ontvangsten is de raming:

voor 1937	f 6.227.358
voor 1936	„ 7.124.130

De overschotten waren in de jaren 1929 t/m 1937 achtereenvolgens: f 6.184.834; - f 49.809; - f 676.890; - f 3.424.900; - f 2.550.334; - f 1.587.283; - f 746.508; - f 4.663 (raming); - f 12.276 (raming).

Voor het jaar 1937 verminderden wel de uitgaven met 12,4% maar voor de houtprijzen wordt een verder achteruitgang verwacht, zoodat de ontvangsten 12,6% lager worden geraamd, waarbij de af te zetten hoeveelheden iets hooger worden aangeslagen. Vermoedelijk zal kunnen blijken, dat de begrootingscijfers te ongunstig zijn genomen.

Bij de behandeling werd van verschillende zijden aangedrongen op een krachtiger en doeltreffender natuurbescherming en strengere maatregelen in het belang van den wildstand. Het tiende verslag der Nederl. Indische vereeniging tot natuurbescherming gaf daartoe aanleiding.

Van regeeringszijde wordt medegedeeld, dat een afdoende verbetering ten aanzien der bewaking der natuurmonumenten vanwege de aanzienlijke bedragen, die daarmee gemoeid zijn, voorloopig onmogelijk wordt geacht, omdat 's Lands financiën niet toelaten, die bedragen beschikbaar te stellen. Met de verder voorgebrachte bezwaren zal bij de voorbereiding van de nieuwe wettelijke bepalingen op dit gebied rekening worden gehouden.

Bij de uitgaven in Nederland werd een toelichting gevraagd omtrent de opleiding van personeel in Nederland en de afvloeiing ervan in Indië.

Onder de bezuiniging bij het boschwezen in Indië is voor het jaar 1937 geen afvloeiing van hooger personeel begrepen. De opleiding van houtvesters in Nederland is met het oog op de personeelvoorziening na een viertal jaren weer hervat. Het komende jaar zal een zoodanig aantal op 's Lands kosten (!?) opgeleide houtvesters uitgezonden worden, als overeenkomt met de gemiddelde jaarlijksche behoefte aan dat personeel.

In verband met de uitgaven in Indië werden verscheidene vraagstukken behandeld, daarover inlichtingen gevraagd en aan de regeering voorstellen in overweging gegeven. Zoo werd de versobering van het boschwezen niet in het belang van de welvaartsbevordering geacht.

Van regeeringszijde wordt vermeld, dat bij de uitgaven in Indië steeds acht wordt gegeven op de welvaart der bevolking. Maar de voortdurende daling der inkomsten maakt beperking der uitgaven op verschillende onderdeelen noodzakelijk.

Dan werd gevraagd of het niet noodig was de uitgaven voor de buitengewesten aanzienlijk te verhoogen.

Hieromtrent wordt opgemerkt, dat aan de belangen der bosschen in de buitengewesten niet alleen de noodige aandacht wordt besteed, maar dat deze zelfs zeer bijzonder in het oog worden gehouden. De personeelsformatie is aldaar vrijwel op peil gehouden en inkrimping van personeel is nagenoeg uitsluitend tot Java beperkt.

Dan wilde men uitbreiding geven aan de boschpolitie. Hierbij wordt van regeeringszijde toegegeven, dat uitbreiding van het boschpolitiepersoneel gewenscht is en daarbij wordt medegedeeld, dat omtrent bedoelde uitbreiding voorstellen in voorbereiding zijn.

Ook werd er op aangedrongen, dat bij ruiling van gronden voldoende rekening wordt gehouden met de belangen der bevolking. Er wordt op gewezen, dat de grondrullen steeds bij minnelijke schikking en met vrijwillige medewerking van de bevolking geschieden.

Bij afdkoop van minderwaardige bevolkingsgronden op Java, zou deze bevolking gelegenheid moeten worden gegeven, om naar Sumatra te emigreren. Hierbij wordt aangeteekend, dat emigratie der bevolking reeds door de regeering wordt bevorderd. Deze aangelegenheid heeft

tevens de aandacht der Commissie nopens aanwending van de Nederlandsche bijdrage voor welvaartzorg.

Voorts werden ruimere fondsen voor reboisatie noodig geoordeeld. Dit punt heeft eveneens de aandacht der zoo juist genoemde Commissie; overigens zijn de begrotingsfondsen ten aanzien der herbosching gebonden aan de mogelijkheden, welke 's Lands inkomsten laten.

Inlichtingen werden gevraagd omtrent aan buitenlanders verleende houtconcessies. Omtrent boschconcessies en boschexploitatie-rechten worden enkele algemeene mededeelingen gedaan.

Ditzelfde heeft plaats omtrent de opruiming van oude houtvoorraden van het djatibedrijf. Aan den Inlandsche bevolking wordt het door haar benoodigde hout steeds tegen lagen prijs afgestaan en er wordt in enkele gevallen tot een korting van 50% op de bestaande limietprijzen gegaan.

Voorts werd gevraagd naar de reden van de verlaging van den middenprijs per m³ djatitimmerhout van f 27.— in 1936 tot f 22.— in 1937. Hierop wordt geantwoord, dat bedoelde verlaging verband houdt met de uitkomsten in 1935 verkregen.

Het vraagstuk van de overbrenging van het personeel in particulier verband bij het djatibedrijf naar de formatie van het personeel in vasten dienst werd naar voren gebracht.

Omdat tot aanmerkelijke salarisverlaging van het personeel in particulier verband moest worden overgegaan en met het oog op de ontworpen inpassing van bedoeld personeel in ambtelijk verband, is de betreffende begrotingspost naar omlaag gebracht, waardoor deze tevens naar boven is begrensd. De uitwerking van den voorgenomen maatregel komt op de begroting in den vorm van een belangrijke bezuiniging tot uiting. De in uitzicht gestelde overgangsmaatregelen laten de onderstelling open, dat voor latere jaren nog belangrijke verlagingen in zicht zijn. Maar de vraag moet worden gesteld of het gewenscht is voor een corps van 1400 man lager en middelbaar personeel op de begroting 1937 een vast maximum bedrag vast te stellen, zoolang daarvoor geen volledig uitgewerkte salariering is aangenomen.

De motieven voor het overbrengen van het personeel van het particuliere naar het ambtelijke verband gelden reeds meerdere jaren. De vraag rijst, waarom die maatregel niet vroeger is voorgesteld, tenzij er verband bestaat met de tegenwoordige ongunstige uitkomsten van het boschwezen.

De gelegenheid, om in ambtelijk verband over te gaan, welke overgang onder voorwaarden moet plaats hebben, die in overeenkomstige gevallen in het ambtelijke worden geboden, wordt een tegemoetkoming aan het particuliere personeel genoemd. Men kan het moeilijk als zoodanig beschouwen, wanneer personeel, dat niet overbodig is, voor de keuze wordt gesteld, om de ambtelijke voorwaarden te aanvaarden, of den dienst te verlaten. Er bestaat twijfel over de inpassing van bedoeld personeel in het ambtelijke en wel, of dat zal plaats hebben naar het gewicht der bekleedde functies, of naar het bezit van diploma's. Het laatste wordt beslist onjuist geacht en is zeker geen tegemoetkoming. Gouvernements ambtenaren zijn niet gewend, om met een dermate afwijkend systeem van positierегeling te werken, als in het particuliere bedrijfsleven bestaat. Er wordt verwacht, dat bij de inpassing van bedoeld personeel de diploma's buiten beschouwing zullen blijven en dat uitsluitend het gewicht van de betrekking en de geschiktheid den doorslag zullen geven.

Heeft dus iemand thans een betrekking, die overeenkomt met die van boscharchitect en waarin hij ten volle voldoet, dan ware die persoon bij de inpassing tot boscharchitect te benoemen, ongeacht of hij het school-examen daarvoor heeft afgelegd. Daarbij zal dan het aantal jaren in die betrekking doorgebracht, mede moeten tellen als dienstdijd. Waar de betreffende personen niet van werkgever veranderen, wordt aangenomen, dat zulks de normale houding van het Gouvernement moet zijn.

Aangezien het betreffende personeel zeer ongerust is, doordat er steeds een zekere spanning tusschen ambtelijk en niet-ambtelijk personeel bestaat, wordt gevraagd de Commissie van Bijstand en Advies in te schake-

len, om deze aangelegenheid af te wikkelen en het betreffende personeel gerust te stellen omtrent de behartiging zijner belangen.

Omtrent deze aangelegenheid werd door den regeeringsgemachtigde voor economische zaken het volgende medegedeeld.

Het denkbeeld tot wederinstelling van het ambtelijk verband voor het in particulier verband dienen personeel van het djatibedrijf is in nauwgezette overweging genomen en onder meer in de Commissie van bijstand en advies van den dienst van het boschwezen ter sprake gebracht, welke Commissie zich met het beginsel volkomen kon vereenigen. Voorts is uitvoerig overleg gepleegd met de erbij betrokken ambtelijke instanties en met de organisaties van het bedoelde personeel bij het djatibedrijf.

Het djatibedrijf is geen zuiver winstbedrijf en heeft in ruimeren zin een sociale taak te vervullen. De laatste jaren hebben duidelijk aangetoond, dat het beheer in hooge mate rekering heeft te houden met de eischen, welke de Indische samenleving stelt voor hare behoeften aan betaalden arbeid, aan goedkope bouw- en brandstoffen, aan andere boschvoortbrengselen, aan voedselgewassen en dergelijke. Door een en ander moet het ambtelijk element met lagere salariering en met voordeelen op langeren termijn worden verkozen.

Het stond reeds vast, dat in 1936 aan dezen noodzakelijken maatregel een begin van uitvoering zou moeten worden gegeven en dat geleidelijk met de daaruit te verwachten bezuiniging rekening zou kunnen worden gehouden. Op grond hiervan is in het begrooiingsontwerp 1937 op den betreffenden post een globale aftrek toegepast. Hieraan zijn voor het betrokken personeel geldelijke nadeelen verbonden, waartegenover voordeelen worden verkregen, verbonden aan de positie in 's Lands vasten dienst. Er is gesproken van hardheden, maar het personeel in particulier verband verkeert op het oogenblik in een bevoorrechte uitzonderingspositie. Het Lands belang eischt, dat hieraan een einde komt en er moet voor worden zorg gedragen, dat daaraan geen onbillijkheden voortvloeien. De regeering heeft reeds toegezegd, dat daaraan de noodige aandacht zal worden gegeven en zij is bereid, om ter zake nader overleg te plegen met de commissie van bijstand en advies voor het boschwezen. Ter voorkoming van misverstand diene, dat de regeering overweegt, om het personeel in particulier verband bij het djatibedrijf voor een redelijke salaris-korting in aanmerking te brengen.

Voor een deel der bosschen op Celebes wordt beter toezicht gevraagd, om de vernieling der bosschen tegen te gaan. Voor een ander deel der bosschen wordt de aanleg van autowegen gevraagd voor het vervoer van diverse boschprodukten. Van regeeringszijde wordt over deze bosschen het een en ander medegedeeld.

Als toelichting op verschillende begrooiingsposten wordt medegedeeld, dat de ramingen der begrooiing niet vergeleken mogen worden met de uiteindelijke uitkomsten van vorige jaren.

Volgens de stukken behorende bij de begrooiing 1937 zal voortaan het opmetingspersoneel niet meer in een afzonderlijken post op de begrooiing worden gebracht. Nu het opmetingswerk van het boschwezen is teruggebracht tot het werkelijk voor den eigen dienst benodigde en daarnaast al het andere is ondergebracht bij den topografischen dienst, moet er voor gewaakt worden, dat daaraan in de toekomst de hand wordt gehouden en het komt daarom gewenscht voor, om in de begrooiing te doen blijken welk opmetingspersoneel bij het boschwezen werkzaam is.

Van regeeringszijde bestaat er geen bezwaar tegen, om in het vervolg de betreffende posten zoodanig te splitsen, dat daaruit blijkt welke formatie voor het opnemingspersoneel wordt noodig geacht.

Er werden inlichtingen gevraagd over de saneringsbehandeling van de ontginningen in Zuid-Banjoewangi. Aan den betreffenden grondruil werden enkele woorden gewijd.

De aangekondigde aanvang eener boschbouwkundige exploratie van Nieuw-Guinea wordt toegejuicht. Men zou die zelfs gepaard willen doen gaan met een verkenning naar landbouwmogelijkheden.

De inkrimping van het middelbaar en lager personeel bij het bosch-

wezen gaat steeds door, terwijl die voor het hooger technisch personeel tot stilstand is gekomen. Het streven van de regeering zou zijn, om juist de formatie van het middelbaar personeel weer te versterken. Er wordt op gewezen, dat men bij groote bedrijven vaak middelbaar personeel in de leidende functies aantreft, waarom wordt gevraagd, of bij het boschwezen er voldoende op gelet is, dat het hooger technisch personeel niet belast wordt met werkzaamheden, die toevertrouwd kunnen worden aan middelbaar personeel. Bij uitbreiding van het middelbaar personeel moet zulks gepaard gaan met uitbreiding van den staf en van het lager personeel. Gevraagd wordt of daarmee bij het boschwezen voldoende rekening is gehouden.

Van regeeringszijde wordt hierop het volgende geantwoord. De gevolgtrekking, dat in 1937 een verdere inkrimping van het middelbaar en lager personeel zal plaats hebben, terwijl die voor het hooger personeel zou hebben opgehouden, is onjuist en in het volgend jaar zal nergens meer vermindering van de formaties bij het boschwezen plaats hebben.

In het antwoord der regeering op het voorloopig verslag is vermeld, dat er geen wezenlijk verschil bestaat tusschen het beheer bij het djatibedrijf en bij den dienst der wildhoutbosschen. Gevraagd wordt waarom dat niet bij de begroting tot uitdrukking is gekomen en beide dienstonderdeelen onder één beheer zijn gesteld met zoo mogelijk inkrimping van het aantal inspekteurs voor Java. Wel heeft deze ervaring een bezuiniging op het middelbaar en lager personeel tot gevolg gehad, doch er wordt gevraagd waarom die maatregel niet is toegepast voor het hooger technisch personeel. Of is het mogelijk, dat binnenkort voorstellen te wachten zijn tot verschuiving van enkele inspekteurs naar de buitengewesten, waar zij mogelijk meer noodig zijn.

De regeeringsgemachtigde deelt mede, dat omtrent de plannen voor een betere organisatie van den dienst van het boschwezen door samenvoeging van het beheer van het djatibedrijf en den dienst der wildhoutbosschen met gelijktijdige inkrimping van het aantal inspekties op Java, tegenover uitbreiding van den dienst in de buitengewesten, welke in overweging zijn, de Volksraad te zijner tijd gelegenheid zal hebben zich uit te spreken.

F. W. S.